

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Billederne i denne vejledning er fra dokumentarfilmen undtaget screenshot fra Nutopia.

Fag

Dansk samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb.

Titel

Operation bin Laden – minut for minut (Targeting bin Laden), DR2 8. november 2011 (90 min.)

Produceret af (klik på billedet):

- i samarbejde med:
History Channel og Channel 4

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Resume: Dokumentaren viser en kronologisk gennemgang af jagten på Osama bin Laden fra det øjeblik den amerikanske efterretningstjeneste fik det første egentlige gennembrud til afslutningen i maj 2010 i Abbottabad, hvor bin Laden bliver skudt af amerikanske specialstyrker.

Der veksles mellem dramatiserede klip og interviews med historikere og implicerede aktører, heriblandt USA's præsident.

Tematiske pointer:

- Hvad er dokumentar?
- Dokumentarfilmen og virkeligheden – stil, komposition, fortæller, vinkling etc.?
- Forholdet mellem autenticitet og dramatisering i dokumentarproduktioner?
- Instruktørens og producentens rolle i dokumentaren?
- Har virkeligheden et budskab? – har dokumentaren?

Fagligt niveau: Gymnasiale uddannelser og folkeskolens ældste klassetrin.

Faglige mål:

Gennem arbejdet med dokumentarfilmen opnår eleverne kendskab til det moderne mediebillede, og lærer at forholde sig til samme, herunder at kunne analysere og vurdere dokumentarens kommunikative betydning samt mediets rolle i kommunikationen.

Kernestof

Det mediemæssige stofområde

Ideer til undervisningen

Dokumentargenren

Operation bin Laden – minut for minut kan først og fremmest bruges til en eksemplarisk gennemgang af dokumentargenren som et større eller mindre forløb i det mediemæssige stofområde.

(Jf. *Vejledning / Råd og vink – Stx-bekendtgørelsen 2010 – Dansk A: I arbejdet med dokumentarbegrebet skal eleverne opnå kendskab til dokumentaren som en medietekst, der tager udgangspunkt i virkelige begivenheder, virkelige miljøer og virkelige personer samt dens forhold til tilgrænsende genrer som f.eks. nyhedsgenrerne, biografien og den historiske roman. ... Tv-dokumentarer, ... kan analyseres med fokus på grader af iscenesættelse og brug af filmiske virkemidler m.h.t. billedæstetik, klipning, persontegning, forløbsstrukturer og fortællerholdninger og med fokus på deres præg af sagsorienteret information hhv. seerorienteret underholdning.*)

Værk - i form af et større afrundet medieprodukt

Operation bin Laden minut for minut kan også gennemgås som et selvstændigt værk.

(Jf. *Vejledning / Råd og vink – Stx-bekendtgørelsen 2010 – Dansk A: ... Der er tale om medieprodukter, der ikke hurtigt kan overskues, men kræver en nærmere gennemgang af de forskellige mere eller mindre selvstændige enkeltdele, inden man kan sammenfatte og fortolke eller karakterisere den samlede betydning og funktion. ...*

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Der er tale om en værklæsning på linje med den litterære, og det er hensigten, at læsningen ligger på et lignende niveau med hensyn til nærlæsning, overblik og perspektivering.

Nedenfor uddybes ... analytiske værktøjer i det mediemæssige stofområde.

Fiktions- og faktakoder i stofområdets teksttyper

Fiktions- og faktakoder er betegnelser for særlige virkemidler, der har betydning for, om en tekst opfattes som fiktion eller som fakta. Ultranære billedudsnit, perspektiver langt fra normalperspektivet, stærkt farvet lyssætning, dramatisk klipning og underlægningsmusik er stærke fiktionskoder, og hvis disse kombineres med et faktisk indhold, opstår særlige fiktionsformer. ... Eleverne kan trænes i at analysere og vurdere sådanne blandingsformer i de mange medietekster, der ikke holder sig til enten at fortælle fiktive historier med fiktionskoder eller berette om faktiske forhold med faktionskoder.)

Forløbsbeskrivelse

(elevopgaver, spørgsmål o.l.)

Hvad er dokumentar?

dokumentarfilm, film- og tv-genre, der fremviser autentiske personer, miljøer og hændelser. I dokumentarfilmen fremstår virkeligheden ikke uformidlet, men gør indtryk i kraft af dokumentaristens kreative bearbejdning. Det er frem for alt publikums forventning om dokumentarismen som verificerbar, der afgrænser genren i forhold til spillefilmen og giver den sin prestige som folkeoplysende, agiterende og kunstnerisk udtryksform ([DEN STORE DANSKE, Gyldendals åbne encyklopædi](#))

Her kan man bl.a. arbejde med og diskutere grænser for, hvornår en produktion er dokumentar, og ikke mindst hvornår den ikke er. Hvor går skillelinjen mellem på den ene side reportage og dokumentar og på den anden side spillefilm og dokumentar? Kan man stille absolutte definitioner op? Har dokumentarfilmen ændret sig gennem dens godt hundredårige historie?

For yderligere undersøgelse af genrens identitet kan henvises til Det Danske Filminstituts undervisningsmateriale [Fat om dokumentarfilm](#)

Hvor ligger *Operation bin Laden* på nedenstående linje? Og hvorfor?

Spillefilm <--> dokumentarfilm <--> reportage.

Dokumentarfilmen og virkeligheden – stil, komposition, fortæller, vinkling etc.?

Hvad betyder instruktørens valg af virkemidler for vores oplevelse af dokumentarens troværdighed?

Stil: Kan man behandle emner, der handler om liv og død på en humoristisk måde? Eller kan man fortælle om humor på en højtidelig, patetisk måde? Er der grænser for hvilken stil, man som instruktør kan vælge? De grænser findes tilsyneladende ikke i spillefilm, men de findes i den journalistiske reportage.

Hvordan kan man karakterisere stilen i *Operation bin Laden*? Passer stil og indhold sammen?

Komposition: Skal en dokumentar være kronologisk? Eller kan instruktøren frit splitte et evt. hændelsesforløb op i fragmenter og sætte delene sammen efter et ikke-kronologisk princip? (Slutning først, flash back, indskud evt. i form af interview, parallelle forløb etc.)

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Gør rede for kompositionen i *Operation bin Laden*? Hvad betyder kompositionen for vores oplevelse af dokumentaren som film? Hvad betyder det for vores oplevelse af handlingsforløbet og dets udgang?

Fortæller: Man opererer i dokumentargenren ofte med fire fortælleformer, jf. [Fat om dokumentarfilm](#):

- Den klassiske dokumentarform – at informere og oplyse
- Den observerende fortælleform – at vise uden at forklare
- Den poetiske dokumentarfilm – hverdagens poesi
- Den personlige fortælleform

Hvilken fortælleform er overvejende anvendt i *Operation bin Laden*? Gør valget dokumentaren mere eller mindre troværdig?

Kunne man have valgt en anden fortælleform? Og hvad ville det have betydet for vores opfattelse af forløbet?

Vinkling: Instruktørens vinkling af historien vil ofte have stor betydning for, hvilken opfattelse vi som beskuer sidder tilbage med. Sandheden har som regel mere end en side, og den vægtning af stoffet en bestemt vinkling giver, vil ofte trække sandheden i en bestemt retning.

Hvilken vinkel har instruktøren valgt i *Operation bin Laden*? Er der vinklinger, der også kunne være anvendt? Kan man tale om en "neutral vinkling"?

Retoriske virkemidler: Når man vil undersøge retorikken i en dokumentarfilm, kan man analysere de kommentarer, der ledsager billedsiden. En kommentator kan benytte sig af en eller flere af følgende appelformer: Logos, pathos og/eller ethos.

Er der en retorisk fællesnævner i *Operation bin Laden*? Eller benyttes der flere appelformer? Hvad betyder den anvendte retorik for troværdigheden?

Filmiske virkemidler: Hvis man ønsker at gå yderligere i dybden med dokumentarfilmens virkemidler, kan man analysere filmiske virkemidler som perspektiv, klip, kamerabevægelse, rytme, lyd, musik etc. (se Det danske filminstitut [Håndbog i filmiske virkemidler](#))

En sådan analyse kan blandt andet afdække et evt. slægtskab med spillefilmgenren. Og dermed også være løftestang for en diskussion om *Operation bin Laden*/dokumentarfilmens "sprog" og virkeligheden.

Forholdet mellem autenticitet og dramatisering i dokumentarproduktioner?

Mange dokumentarfilm beskæftiger sig med emner, der ikke er dokumenteret i billeder - levende som still. Hvordan må man som instruktør videregive ikke-billeddokumenteret stof?

Der er flere muligheder. Skal instruktøren undlade at beskæftige sig med emnet? Skal man "nøjes" med at genfortælle et evt. handlingsforløb med ord? Hvem skal genfortælle?

Må man i en dokumentar dramatisere begivenheder, der har udspillet sig? Hvordan skal disse dramatiseringer optræde? Skal man tydeligt kunne skelne autentiske klip fra dramatiserede klip? Eller skal man sætte det filmiske udtryk højere?

Skal man sætte krav til dramatiseringer? Form, indhold, mængde ...? Kan "ren" fiktion anvendes i en dokumentarproduktion?

Påvirkes *Operation bin Ladens* troværdighed af brugen af dramatiseringer? I positiv eller negativ retning eller overhovedet ikke?

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

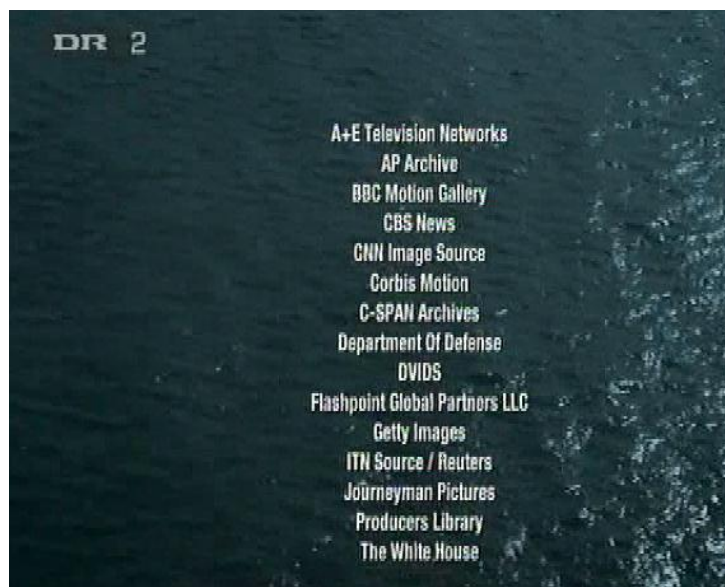
Instruktørens og producentens rolle i dokumentaren?

Når virkeligheden formidles til andre, skal der nødvendigvis ske en medialisering. Virkeligheden skal med andre ord gives en mediemæssig form. I denne sammenhæng udmønter medialiseringen sig i en dokumentarfilm.

Operation bin Ladens instruktør er Bruce Goodison, og han er som udgangspunkt den ansvarlige for de valg (jf. ovenfor), der er blevet truffet. Med andre ord så er der tale om en subjektiv udvælgelse af løsninger blandt en uendelig mængde af muligheder. Dokumentaren er altså ikke en objektiv skildring af et hændelsesforløb.

Et andet spørgsmål, man kan arbejde med, er, om der er andre produktionsmæssige valg og muligheder end de ovennævnte, der bidrager til dokumentarens subjektivitet. Her kan man se på de kilder og de samarbejdspartnere producenten og instruktøren har valgt.

Et kig på nedenstående frame viser en liste over de kilder og samarbejdspartnere, der er blevet brugt i *Operation bon Laden*.

En lang række af de nævnte er mere eller mindre kendte arkiver hvorfra man kan hente/abonnere på billeder, lyd etc. Det er et valg at benytte disse kilder, ligesom det er et valg at samarbejde med [Department Of Defense](#) og [DVIDS](#). Kunne man have valgt andre kilder og samarbejdspartnere? Kan man som producer og instruktør komme i et afhængighedsforhold, der smitter af på dokumentarens samlede udsagn?

I *Operation bin Laden* bliver en lang række personer interviewet. Der er personer, som har været direkte involveret i forløbet (eks. USA's præsident) og tillige en række eksperter. Her er der ligeledes tale om et valg fra producent og instruktørs side. Er der en fællesnævner for de udvalgte personer? Hvilken vinkling er de interviewede med til at give dokumentaren? Er der oplysninger om forløbet, vi mangler?

Men hvad betyder disse valg for dokumentarens troværdighed? Dette og andre spørgsmål kan danne baggrund for en diskussion af den aktuelle dokumentarfilms saglighed og troværdighed, men kan også bruges som afsæt for en diskussion om brug af kilder og samarbejdspartnere i journalistisk produktioner generelt.

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Har virkeligheden et budskab? – har dokumentaren?

Skildringen af virkeligheden kan aldrig være objektiv. Den formidling, der ligger i en skildring, vil altid være farvet af formidleren. Men er virkeligheden så enkel som vi ser i denne dokumentar: En kamp mellem 2 mænd og deres håndlangere? Er det virkelighedens budskab? Eller er det dokumentarens?

Hvad kan en dokumentar?

Hvad skal en dokumentar?

Hvad må en dokumentar?

Er dokumentaren i "virkelighedens tjeneste"? Eller i hvis "tjeneste"?

Hvad vil producenten og instruktøren med *Operation bin Laden*?

Supplerende materialer

Producentens foramtale af dokumentarfilmen:

A HISTORY® EXCLUSIVE

TARGETING BIN LADEN

TO PREMIERE ON TUESDAY, SEPTEMBER 6 at 8 PM ET

New York, NY, August 31, 2011 – HISTORY will take viewers inside the dedicated effort to hunt and kill Osama Bin Laden in TARGETING BIN LADEN. This two-hour special event premieres on Tuesday, September 6 at 8pm ET featuring exclusive interviews with President Barack Obama and other senior aides. The announcement was made today by Nancy Dubuc, President and General Manager, HISTORY.

In addition to President Obama, interviewees include National Security Advisor, Tom Donilon; White House Chief Counter-Terrorism Advisor, John O. Brennan; Ben Rhodes, Deputy National Security Advisor for Strategic Communications; former CIA Director, Gen. Michael Vincent Hayden; former CIA Deputy Director of Counter-Terrorism, Philip Mudd; members of Congress; policy experts and others.

Tema:

Dokumentarfilm

Fag:

Dansk, samt mediefag, engelsk, historie og tværfaglige forløb

Målgruppe:

Gymnasiale udd.

Rigorously researched, TARGETING BIN LADEN will take you inside this critical effort and examine the historical ramifications for President Obama's administration as well as look at the role of the dedicated men and women who worked for many years over several administrations to make this possible. TARGETING BIN LADEN uses historical footage, photographs and dramatic re-enactments to illustrate one of the most important missions in our nation's history.

TARGETING BIN LADEN is produced for HISTORY by Nutopia, producers of History's Emmy®-Award winning AMERICA THE STORY OF US. Nutopia's CEO Jane Root is executive producer. The special is produced by Phil Craig (producer of six films about America's secret war with Al Qaeda, including the Emmy-nominated docudrama about United Flight 93, The Flight that Fought Back, Attack on the Pentagon and 911 State of Emergency) and directed by Bruce Goodison, who worked with Craig on The Flight That Fought Back. Julian P. Hobbs and Susan Werbe are executive producers for HISTORY.

About HISTORY®

HISTORY® and HISTORY® HD are the leading destinations for revealing, award-winning original non-fiction series and event specials that connect history with viewers in an informative, immersive and entertaining manner across multiple platforms. Programming covers a diverse variety of historical genres ranging from military history to contemporary history, technology to natural history, as well as science, archaeology and pop culture. Among the network's program offerings are hit series such as American Pickers, Ax Men, American Restoration, Ice Road Truckers, Top Gear, Pawn Stars and Top Shot, as well as acclaimed specials including Gettysburg, America the Story of Us, WWII in HD, 102 Minutes That Changed America and Life After People. HISTORY has earned four Peabody Awards, seven Primetime Emmy® Awards, 12 News & Documentary Emmy® Awards and received the prestigious Governor's Award from the Academy of Television Arts & Sciences for the network's Save Our History® campaign dedicated to historic preservation and history education. Take a Veteran to School Day is the network's signature initiative connecting America's schools and communities with veterans from all wars. The HISTORY website, located at www.history.com, is the leading online resource for all things history, featuring over 20,000 videos, images, audio clips, articles and interactive features that allow visitors to dig deeper into a broad range of thousands of historical topics. For more information go to www.historypressroom.com.

Press Contacts:

Vicky Kahn, History: vicky.kahn@aetn.com

Heather DiRubba, History: heather.dirubba@aetn.com

Kevin Goldman, Nutopia: kgoldman@hstrategies.com